دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر
فصلنامه‌ی علمی- پژوهشی فضای جغرافیایی

سال چهاردهم، شماره‌ی ۴۸
زمستان ۱۳۹۳، صفحات ۱۶۱-۱۴۷

حسین نظم فر[۱]
اکبر گلدوست[۲]

پهنه‌بندی آب و هوایی شمال و شمال‌غرب ایران با استفاده از تحلیل عاملی و تحلیل خوشه‌ای

تاریخ دریافت مقاله: ۹۲/۰۶/۱۸ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۲/۱۰/۰٤

چکیده

شناخت ویژگی‌های طبیعی هر منطقه‌ای به خصوص ویژگی آب و هوایی، می‌تواند در امر برنامه‌ریزی و آمایش آن سرزمین نقش عمده‌ای ایفا کند. پهنه‌بندی اقلیمی هر منطقه‌ای جهت شناخت توان‌های محیطی و بهره‌برداری از آن‌ها، و در مقابل شناخت محدودیت‌ها و حوادث طبیعی جهت پیش‌بینی و مقابله، ضروری می‌باشد. با توجه به تنوع محیطی، به‌ویژه تنوع آب و هواحاکم بر منطقه شمال و شمال غرب ایران، در این پژوهش به پهنه‌بندی اقلیمی این منطقه پرداخته شد. برای این منظور از داده‌های میانگین سالانه ۱۸ مولفه آب و هوایی در ۳٤ ایستگاه سینوپتیک منطقه با دوره آماری مشترک ۲۱ ساله (۲۰۰۵ – ۱۹۸۵) استفاده شده است. روش مورد استفاده برای این مطالعه، روش تحلیل عاملی و تحلیل خوشه‌ای می‌باشد. در تحلیل عاملی با اعمال روش مولفه‌های اصلی، ۱۸ عنصر اقلیمی منطقه در ۵ عامل خلاصه شدند. این عوامل به ترتیب اهمیت عبارت از عامل رطوبی- بارشی، حرارتی، باد، تندری و گردوغبار می‌باشند. این عوامل در مجموع ۹۳/۳۵ درصد رفتار اقلیمی منطقه را تبیین می‌کنند. بعد از تعیین عامل‌ها، با استفاده از روش تحلیل خوشه‌ای

[۱]- استادیار دانشگاه محقق اردبیلی، دانشکده علوم انسانی، گروه جغرافیا. E-mail: Nazmfar@uma.ac.ir
[۲]- دانشجوی دکتری جغرافیا دانشگاه محقق اردبیلی، دانشکده علوم انسانی، گروه جغرافیا.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-10-31]

ادغام بر اساس روش وارد، و معیار فاصله‌ی اقلیدسی، ایستگاه‌های منطقه از نظر ویژگی عامل‌ها گروه‌بندی شده و۱۰ ناحیه اقلیمی در بخش شمال و شمال غرب ایران شناسایی گردید.

کلید واژه‌ها: طبقه‌بندی اقلیمی، تحلیل عاملی، تحلیل خوشه‌ای، شمال و شمال غرب ایران.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-10-31]